Mirovne operacije UN-a

Klarin, Danijel

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic of Sibenik / Veleučilište u Šibeniku**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:143:436037

Rights / Prava: Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported / Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 3.0

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-22**

Repository / Repozitorij:

VUS REPOSITORY - Repozitorij završnih radova Veleučilišta u Šibeniku

VELEUČILIŠTE U ŠIBENIKU

UPRAVNI STUDIJ

PREDDIPLOMSKI STRUČNI UPRAVNI STUDIJ

Danijel Klarin

MIROVNE OPERACIJE UJEDINJENIH NARODA

Završni rad

Šibenik, 2015.

VELEUČILIŠTE U ŠIBENIKU

UPRAVNI STUDIJ

PREDDIPLOMSKI STRUČNI UPRAVNI STUDIJ

MIROVNE OPERACIJE UJEDINJENIH NARODA

Završni rad

Kolegij: Pravo međunarodnih organizacija

Mentor: dr. sc. Ljubo Runjić, pred.

Student: Danijel Klarin

Matični broj studenta: 13963 1253

Šibenik, lipanj 2015.

1. Uvod..... 1
2. Općenito o Ujedinjenim narodima……... 2
2.1. Osnivanje……2
2.2. Ciljevi…….. 4
2.3. Načela…….4
2.4. Organi Ujedinjenih naroda…….. 5
2.4.1. Opća skupština……... 6
2.4.2. Vijeće sigurnosti……7
2.4.3. Ekonomsko i socijalno vijeće……8
2.4.4. Starateljsko vijeće……...9
2.4.5. Međunarodni sud……9
2.4.6. Tajništvo……10
3. Mirovne operacije Ujedinjenih naroda……12
3.1. Definicija……12
3.1.1. Vrste mirovnih operacija……13
3.2. Mirno rješavanje sporova i djelovanje u slučaju prijetnje miru, narušenja mira i čina agresije……..14
3.3. Mirovne operacije od kraja Drugog svjetskog rata do 90-tih……..16
3.4. Trenutne mirovne misije……. 18
3.5. Primjeri nekih trenutnih mirovnih operacija……... 18
3.5.1. Afganistan (UNAMA)……18
3.5.2. Cipar (UNFICYP)…….. 18
3.5.3. Haiti (MINUSTAH)……... 19
3.5.4. Kosovo (UNMIK)…….. 19
3.6. Mirovne misije na području bivše Jugoslavije……21
3.6.1. Hrvatska……..22
3.6.2. BIH……26
4. Zaključak……29
5. Literatura…… 31

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Veleučilište u Šibeniku Završni rad

Upravni odjel

Preddiplomski stručni studij Upravni studij

MIROVNE OPERACIJE UJEDINJENIH NARODA

DANIJEL KLARIN

Put Brošćice 35, dklarin80@gmail.com

Mirovne operacije su najefektivnije sredstvo dostupno Ujedinjenim narodima za pomoć državama u prestanku sukoba. Mirovne operacije imaju jedinstvenu prednost uključujući pravnu podlogu sadržanu u Povelji Ujedinjenih naroda, također uključujući vojsku i policiju iz država diljem svijeta članica Ujedinjenih naroda koje su spremne pružiti potporu u ljudstvu i financijskim sredstvima ili na neki drugi način. Mirovnim operacijama Ujedinjenih naroda nastoji se pružiti potpora legitimno izabranim vlastima kao i pomoć pri izgradnji institucija vlasti, zatim poštivanje ljudskih prava, razoružanje i demobilizacija zaraćenih strana kao i humanitarne zadaće. Mirovne operacije Ujedinjenih naroda karakteriziraju tri osnovna principa prema čemu se one uspostavljaju, za dolazak mirovnih snaga na sporno područje potreban je pristanak svih sukobljenih strana, mirovne snage moraju biti nepristrane u odnosu na sukobljene strane te mirovne snage moraju izbjegavati upotrebu oružane sile osim ako je to potrebno za samoobranu ili za obranu mandata. Mirovne operacije od osnutka Ujedinjenih naroda dolaze u najrazličitijim sadržajima, to je zbog toga jer je svaka misija specifična. Trenutno se u svijetu provodi 16 mirovnih operacija.

(31 stranica / 0 slika / 0 tablica / 8 literaturnih navoda / jezik izvornika: hrvatski)
Rad je pohranjen u: Knjižnici Veleučilišta u Šibeniku
Ključne riječi: mirovne operacije, Ujedinjeni narodi
Mentor: dr. sc. Ljubo Runjić, pred.
Rad je prihvaćen za obranu: 16. 6. 2015.

BASIC DOCUMENTATION CARD

Polytechnic of Šibenik

Department of Administration

Professional Undergraduate Studies of Administration

Final paper

PEACEKEEPING OPERATIONS OF UNITED NATIONS

DANIJEL KLARIN

Put Brošćice 35, dklarin80@gmail.com

Peacekeeping operations are the most effective means available to the United Nations to help countries in conflict situations. Peacekeeping operations have a unique advantage, including the legal basis contained in the Charter of the United Nations, also including the army and police from countries around the world United Nations members who are willing to provide support in manpower and financial resources, or in some other way. United Nations peacekeeping operations seeks to provide support to the legitimately elected authorities and help build the institutions of government, then the respect for human rights, disarmament and demobilization of the warring parties and humanitarian tasks. UN peacekeeping operations are characterized by three basic principles against which they are established, for a peacekeeping force to the disputed area shall require the consent of all parties to the conflict, peacekeepers need to be impartial in relation to the conflicting parties and peacekeepers must avoid the use of armed force unless it is need for self-defense or defense of the mandate. Peacekeeping operations since the founding of the United Nations come in various facilities, it is because each specific mission. Currently the world spends 16 peacekeeping operations.

(31 pages / 0 figures / 0 tables / 8 references / original in Croatian language)
Paper deposited in: Library of Polytechnic in Šibenik
Keywords: peacekeeping operations, United nations
Supervisor: Ph. D. Ljubo Runjić, Lecturer
Paper accepted: 16. 6. 2015.

1. UVOD

Krajem Drugog svjetskog rata dolazi do osnivanja organizacije Ujedinjenih naroda s primarnim ciljem sprječavanja sukoba i ratova. Ujedinjeni narodi u svojoj Povelji uspostavljaju koncept kolektivne sigurnosti iz čega proizlaze mirovne operacije. Od 1945. godine "mirovnjaci" su tijekom 63 misije omogućili građanima u više od 45 zemalja da sudjeluju u slobodnim i fer izborima i pomogli razoružati više od 400.000 bivših boraca samo u proteklom desetljeću. Trenutno se u svijetu vodi 16 mirovnih operacija.

Glava VII. Povelje Ujedinjenih naroda glasi „Djelovanje u slučaju prijetnje miru, narušenja mira ili čina agresije“ te ona govori o načinu postupanja Ujedinjenih naroda u slučaju prijetnje odnosno postojanja opasnosti pri održavanju međunarodnog mira. Glavi VII. Povelje prethodi Glava VI pod naslovom „Mirno rješavanje sporova“, u njoj se govori da je obveza svake članice da svaki svoj spor prvenstveno proba riješiti mirnim putem bilo pomoću pregovora, ankete, posredovanja, mirenja, arbitraže i dr. Kada se iskoriste sva sredstva mirnog rješavanja sporova te se pokažu kao neuspješne, na scenu stupa korištenje Glavom VII. Vijeće sigurnosti može odlučiti kakve će mjere poduzeti, te one mogu biti u obliku potpunog ili djelomičnog prekida ekonomskih, prometnih, komunikacijskih kao i diplomatskih odnosa. Tek kada ustanovi da te mjere ne polučuju uspjeh, Vijeće sigurnosti može upotrijebiti vojne akcije kao npr. demonstracije, blokade i druge operacije zračnih, pomorskih i/ili kopnenih snaga Ujedinjenih naroda.

Mirovne operacije Ujedinjenih naroda mogu se podijeliti na dva vremenska razdoblja, prvo su mirovne operacije u razdoblju hladnog rata, a drugo mirovne operacije nakon prestanka hladnog rata. Do 80-ih godina 20. stoljeća to su jednostavne operacije, nazivane „promatračkim“. UN-ove operacije očuvanja mira dijele se u dvije skupine: promatračke operacije i operacije koje uključuju vojne postrojbe.

2. OPĆENITO O UJEDINJENIM NARODIMA

Ujedinjeni narodi univerzalna su politička, najveća svjetska međunarodna organizacija sa članstvom od 193 države svijeta[1]. Organizacija Ujedinjenih naroda osnovana je nakon Drugog svjetskog rata na „ruševinama“ Lige naroda[2], radi osiguravanja mira, sprječavanja rata, postizanja međunarodne suradnje te radi općeg napretka, što je vidljivo već iz prvih riječi Povelje Ujedinjenih naroda: „Mi, narodi Ujedinjenih naroda, odlučni da spasimo buduće naraštaje od užasa rata“. Ujedinjeni narodi izrađuju sustav kolektivne sigurnosti[3] radi pomaganja državama kojima je to potrebno.

Liga naroda nije uspjela spriječiti Drugi svjetski rat pa se radi toga Poveljom Ujedinjenih naroda nastojalo osnažiti mirovne mehanizme Ujedinjenih naroda.

2. 1. Osnivanje

Ujedinjeni narodi nastaju tijekom Drugog svjetskog rata, slično kao što se i ideja o Ligi naroda javlja nakon Prvog svjetskog rata, samo sa razlikom tj. sa željom da ta organizacija bude čvršća i trajnija. Sam početak vezuje se uz donošenje Atlantske povelje, u obliku zajedničke izjave predsjednika SAD-a Rossevelta i predsjednika britanske vlade Churchilla, 14. kolovoza 1941., što je rezultat njihova sastanka u zaljevu Placentia (Newfoundland, Kanada). Atlantska povelja govori o osnivanju „šireg i stalnog sustava opće sigurnosti“ i izražava vjeru „da sve nacije svijeta moraju, kako zbog materijalnih, tako i zbog duhovnih razloga, konačno napustiti upotrebu sile“. 24. rujna 1941. Rezoluciju o pristupanju načelima Atlantske povelje potpisuju članovi Britanskog Commonwealtha i druge države sudionice Međusavezničke konferencije održane u Londonu.

[1] Zadnje države primljene u Ujedinjene narode su Južni Sudan, primljen 2011., prije njega Crna gora 2006..
[2] Preteča Ujedinjenih naroda bila je Liga naroda (1920. – 1939.), neuspjeh ove međunarodne organizacije bio je posljedica nedostatka sredstava za postizanje ciljeva.
[3] Povelja indirektno govori o kolektivnoj sigurnosti.

Nakon toga, širi se krug država potpisnica, potpisivanjem Deklaracije Ujedinjenih naroda 1. siječnja 1942.. Tako se 26 država izvornih potpisnica uz SAD i Ujedinjeno kraljevstvo uključujući SSSR i Kinu obvezalo na poštivanje Deklaracije UN-a i na nastavak borbe protiv neprijateljskih država – posebno Njemačkog Reicha, Italije i Japana. Tijekom Drugog svjetskog rata još se 21 država priključila Deklaraciji. Kao rezultat Konferencije održane u listopadu 1943. u Moskvi, Deklaracija priznaje „potrebu da se što je prije moguće osnuje opća organizacija za održavanje međunarodnog mira i sigurnosti, utemeljena na načelu suverene jednakosti svih miroljubivih država i otvorena članstvu svih takvih država, velikih i malih“. Na osnivanje organizacije Ujedinjenih naroda usmjerena je i Deklaracija usvojena na Teheranskoj konferenciji na kojoj su sudjelovali Roosevelt, Churchill i Staljin, koja je održana od 28. studenoga do 1. prosinca 1943.

U Dumbarton Oaksu (SAD) izrađen je opsežan tekst budućeg ustava organizacije u dvanaest glava. Taj će nacrt poslužiti kao podloga za rad na budućoj Konferenciji u San Franciscu. No međutim, pitanje kako se donose odluke u Vijeću sigurnosti nije bilo riješeno. Ono je naknadno određeno na Konferenciji održanoj u Jalti na Krimu od 4. do 11. veljače 1945. između Roosevelta, Churchilla i Staljina. Na Konferenciji u San Franciscu koja je trajala od 25. travnja do 26. lipnja 1945, pozvane su sve države koje su do ožujka 1945. navijestile rat Njemačkoj.

Povelju je potpisalo 50 prisutnih država, a izvorni tekst Povelje položen je u arhiv Vlade SAD-a. Povelja je stupila na snagu 24. listopada 1945, te se prema zaključku Opće skupštine iz godine 1947., 24. listopada slavi kao dan Ujedinjenih naroda.

Stupanjem na snagu Povelje završen je samo formalni dio rada na stvaranju nove svjetske organizacije. Konferencijom u San Franciscu određena je Pripremna komisija sa zadatkom da obavi početak djelovanja. Tako se Opća skupština sastala u Londonu, 10. siječnja 1946., te je započela sa radom te sa osnutkom ostalih glavnih organa Ujedinjenih naroda.

2. 2. Ciljevi

Ciljevi su Ujedinjenih naroda:

1. održavati međunarodni mir i sigurnost i u tu svrhu: poduzimati djelotvorne kolektivne mjere radi sprječavanja i otklanjanja prijetnji miru, i radi suzbijanja čina agresije ili drugih narušenja mira, i ostvarivati mirnim sredstvima i u skladu s načelima pravde i međunarodnog prava, uređenje ili rješenje međunarodnih sporova ili situacija koje bi mogli dovesti do narušenja mira;

2. razvijati prijateljske odnose među narodima, utemeljene na poštovanju načela ravnopravnosti i samoodređenja naroda, i poduzimati druge prikladne mjere za učvršćenje svjetskog mira;

3. ostvarivati međunarodnu suradnju rješavanjem međunarodnih problema ekonomske, socijalne, kulturne ili humanitarne prirode te razvijanjem i poticanjem poštovanja prava čovjeka i temeljnih sloboda za sve bez razlike s obzirom na rasu, spol, jezik ili vjeroispovijed;

4. služiti kao središte za usklađivanje djelovanja naroda na postizavanju tih zajedničkih ciljeva.

2. 3. Načela

U ostvarivanju ciljeva, Organizacija i njezini članovi djeluju u skladu s ovim načelima.

1. Organizacija se temelji na načelu suverene jednakosti svih svojih članova.

2. Da bi se svim članovima osigurala prava i blagodati koje proistječu iz članstva, članovi moraju u dobroj vjeri ispunjavati obveze koje su preuzeli u skladu s ovom Poveljom.

3. Članovi rješavaju svoje međunarodne sporove mirnim sredstvima na takav način da ne ugroze međunarodni mir i sigurnost, te pravdu.

4. Članovi se u svojim međunarodnim odnosima suzdržavaju od prijetnje silom ili upotrebe sile koje su uperene protiv teritorijalne cjelovitosti ili političke nezavisnosti bilo koje države, ili su na bilo koji način nespojive s ciljevima Ujedinjenih naroda.

5. Članovi daju Organizaciji punu pomoć u svakoj akciji koju ona poduzima u skladu s ovom Poveljom i suzdržavaju se od pomaganja države protiv koje Ujedinjeni narodi poduzimaju preventivnu ili prisilnu akciju.

6. Organizacija osigurava da države koje nisu članice Ujedinjenih naroda postupaju u skladu s ovim načelima koliko je to potrebno za održavanje međunarodnog mira i sigurnosti.

7. Ništa u ovoj Povelji ne ovlašćuje Ujedinjene narode da se miješaju u poslove koji po svojoj biti spadaju u unutrašnju nadležnost države, niti ne obvezuje članove da takve poslove podnose na rješavanje prema ovoj Povelji; to načelo, međutim, ne dira u primjenu prisilnih mjera na temelju glave VII.

2. 4. Organi Ujedinjenih naroda

Struktura Ujedinjenih naroda vrlo je komplicirana. Sastoji se od šest glavnih, i velikog broja pomoćnih bilo stalnih ili za tu svrhu osnovanih organa koje u pravilu osnivaju glavni organi za pomoć u obavljanju svojih poslova. No samom Poveljom bilo je predviđeno i osnivanje Odbora vojnog štaba.

Glavni organi Ujedinjenih naroda su: Opća skupština, Vijeće sigurnosti, Ekonomsko i socijalno vijeće, Starateljsko vijeće; Međunarodni sud i Tajništvo.

Organi Ujedinjenih naroda razlikuju se s nekoliko aspekata, oni mogu biti redovni i izvanredni, stalni i privremeni, glavni i pomoćni, nadalje to mogu biti organi u kojima sudjeluju svi članovi Organizacije i oni u kojima sudjeluje samo određen broj članova Organizacije. Po svome sastavu, neki su organi u potpunosti izborni ili samo djelomice izborni, izuzetak je ovdje Opća skupština jer je ona izvorni organ koji kreira druge organe. Postoje i organi koji su sastavljeni od pojedinaca, takvi su primjerice Tajništvo i Međunarodni sud. Uz organe postoje i druge organizacije kao što su: specijalizirane ustanove i tzv. pobočni organi.

2. 4. 1. Opća skupština

Opća skupština plenarni je organ Ujedinjenih naroda te se sastoji od svih članova Ujedinjenih naroda. Opća skupština je i po svom djelokrugu funkcija i ovlasti najširi organ jer može raspravljati i odlučivati o svim pitanjima i predmetima koji ulaze u okvir Povelje Ujedinjenih naroda, no uz izuzetak predviđen člankom 12. Povelje[4].

Opća skupština djeluje u periodičkim diplomatskim konferencijama gdje svaka država zastupljena svojom delegacijom ima pravo na jedan glas. Odluke o najvažnijim pitanjima odlučuje kvalificiranom, dvotrećinskom većinom, a kvorum za odlučivanje čini prisustvo više od polovine svih država članica Organizacije (pravilo 67. Poslovnika Opće skupštine). Odluke o drugim pitanjima donose se većinom članova koji su nazočni i glasuju.

Pri odlučivanju o izmjeni Povelje traži se dvotrećinska većina svih država članica Organizacije.

Opća skupština okuplja se na tri vrste zasjedanja: redovito zasjedanje – jednom godišnje u sjedištu UN-a, izvanredno zasjedanje koje se održava po potrebi i tzv. hitno izvanredno zasjedanje koje je uvedeno rezolucijom *„Uniting for Peace“*.

U opću nadležnost Opće skupštine spada briga za održavanje međunarodnog mira i sigurnosti, a u posebnu financijska i proračunska pitanja Organizacije, upravna pitanja, sudjelovanja u „ustavotvornom“ postupku izmjene Povelje, pitanja članstva itd.

Općoj skupštini pomažu četiri skupine odbora kao njenih pomoćnih organa: glavni, postupovni, stalni i *ad hoc* odbori.

[4] Članak 12. Povelje stavak 1., Dok Vijeće sigurnosti glede nekog spora ili situacije obavlja funkcije koje su mu dodijeljene ovom Poveljom, Opća skupština ne može davati nikakve preporuke glede toga spora ili situacije, ako to Vijeće sigurnosti ne traži.

2. 4. 2. Vijeće sigurnosti

Vijeće sigurnosti izvršni je organ Ujedinjenih naroda te se sastoji od 15 članova Ujedinjenih naroda. Od 15 članova 5 imaju stalna mjesta a to su Francuska, Kina, Rusija, SAD i Ujedinjeno Kraljevstvo, ostalih 10 bira Opća skupština na mandatno razdoblje od dvije godine.

Pet stalnih članica dobilo je mjesta s obrazloženjem da je riječ o najmoćnijim državama svijeta, no današnja slika svijeta ipak je malo drugačija[5]. Ovih pet članica imaju i najveću moć pri odlučivanju. Svaka od njih ima pravo veta, dakle svojim glasom mogu spriječiti donošenje određene odluke koje ne bi odgovarala njenim interesima.

Ovih ostalih deset članica Vijeća sigurnosti bira se prema dva kriterija: prema doprinosu u održavanju međunarodnog mira i sigurnosti, te prema geografskom ključu. Pet je mjesta rezervirano za države Azije i Afrike, dva za države Južne Amerike, jedno za države Istočne Europe te dva za države Zapadne Europe i ostalih „razvijenih demokracija“ svijeta kao što su Australija, Kanada itd.. Regionalna podjela temelji se na geopolitičkoj pripadnosti, a ne na geografskoj pripadnosti, tako primjerice Hrvatska, Slovenija ili Mađarska itd., pripadaju Istočnoj Europi, dok Grčka ulazi u broj predviđen za zemlje Zapadne Europe i ostale, to je zato jer zapadne od istočnih država Europe još uvijek dijeli „hladnoratovska“ granica zapadnog bloka od istočnog bloka.

Republika Hrvatska je 1. siječnja 2008. godine postala nestalna članica Vijeća sigurnosti, u razdoblju od 2008. do 2009., dok je Slovenija bila izabrana u razdoblju 1998. do. 1999..

Poveljom Ujedinjenih naroda je Vijeću sigurnosti dodijeljena odgovornost za održavanje svjetskog mira i sigurnosti, te ono može usvajati niz mjera u tu svrhu, uključujući uspostavu mirovnih operacija. Pravna osnova za takve aktivnosti, nalazi se u poglavljima VI, VII i VIII Povelje Ujedinjenih naroda. Tako u opći djelokrug Vijeća sigurnosti spada briga za održanje međunarodnog mira i sigurnosti, dok u poseban djelokrug spada briga o izvršenju presuda Međunarodnog suda; nadzor nad djelovanjem regionalnih sporazuma i ustanova; određivanje uvjeta pod kojima neka država koja nije članica Ujedinjenih naroda niti stranka Statuta Međunarodnog suda može iznijeti svoj spor pred taj sud i dr..

[5] Za Francusku se ne može reći da je trenutno jedna od najmoćnijih država svijeta, dok je u to vrijeme imala veliko kolonijalno carstvo.

Vijeće je stalno u zasjedanju, a njime predsjeda predsjednik Vijeća koji se određuje rotacijom po abecednom redu između svih 15 država članica, na mandatno razdoblje od mjesec dana.

Trenutni sastav Vijeća sigurnosti uz pet stalnih članica su:

1. Angola
2. Čad
3. Čile
4. Jordan
5. Litva
6. Malezija
7. Novi Zeland
8. Nigerija
9. Španjolska
10. Venezuela (Bolivarijanska Republika).

2. 4. 3. Ekonomsko i socijalno vijeće

Ekonomsko i socijalno vijeće središnji je organ Ujedinjenih naroda koje za funkciju ima ostvarenje tzv. pozitivne suradnje među državama, kao što su npr. podizanje životnog standarda, zaposlenost, poboljšanje uvjeta ekonomskog i socijalnog razvoja, poboljšanje uvjeta ekonomskog i socijalnog razvoja, rješavanje međunarodnih ekonomskih, socijalnih, zdravstvenih i dr. problema itd., također ima za zadaću i brigu za poštovanje ljudskih prava. Ekonomsko i socijalno vijeće je središnji organ s kojim se Ujedinjeni narodi povezuju s drugim međunarodnim organizacijama istog ili sličnog djelokruga, prioritetno sa specijaliziranim ustanovama Ujedinjenih naroda, ali i s drugim međunarodnim nevladinim organizacijama koje s bave istim područjima.
Ekonomsko i socijalno vijeće ima u svom članstvu 54 države članice Ujedinjenih naroda koje na mandatni period bira Opća skupština na način da svake godine bira 18 novih članica, dok 18 onih kojima je istekao mandat napuštaju vijeće.
Republika Hrvatska je 2002. bila zemlja predsjedateljica Ekonomskog i socijalnog vijeća.

2. 4. 4. Starateljsko vijeće

Starateljsko vijeće predviđeno je Poveljom kao jedan od glavnih organa Ujedinjenih naroda, međutim, u obavljanju svojih funkcija bilo je podređeno Općoj skupštini. Zadaća Starateljskog vijeća jest nadzor nad starateljskim područjima kojima su upravljale neke od država članica Ujedinjenih naroda.

Starateljsko vijeće nije imalo predviđen fiksni broj članova, već se on kombinirao državama upraviteljicama, stalnim članicama Vijeća sigurnosti, te ostalim državama članicama Ujedinjenih naroda. Smanjenjem broja starateljskih područja smanjuje se broj članica u Starateljskom vijeću, te osamostaljenjem posljednjeg starateljskog područja Palau 1994., državice u Tihom oceanu, u Vijeću ostaje samo pet stalnih članica Vijeća sigurnosti. Iako Starateljsko vijeće još uvijek postoji, izgubilo je svoju funkciju.

2. 4. 5. Međunarodni sud

Međunarodni sud predviđen je kao glavni sudski organ Ujedinjenih naroda, no povijest ovog suda je duža od samih Ujedinjenih naroda, jer je on nastavak Stalnog suda međunarodne pravde koji je djelovao u sastavu Lige naroda, te je preuzeo i njegov statut, uz sitne izmjene. Sve države članice Ujedinjenih naroda također su i stranke Statuta, ali je moguće da i države koje nisu članice mogu iznijeti spor pred Međunarodni sud, naravno uz dopuštenje Vijeća sigurnosti.

Međunarodni sud sastoji se od petnaest sudaca koje svaka za sebe biraju Opća skupština i Vijeće sigurnosti. Za suce Međunarodnog suda traži se da se radi o osobama „najvišega moralnog ugleda te koje ispunjavaju uvjete što se u njihovim zemljama traže za obavljanje najviših sudačkih službi, ili su pravnici, priznati kao stručnjaci međunarodnog prava.“[6] Također se traži da u Sudu budu „predstavljeni glavni oblici civilizacije i najvažniji pravni sustavi svijeta“[7]. Suci se biraju na mandatno razdoblje od devet godina, te se Sud obnavlja

[6] Članak 2. Statuta Međunarodnog suda.
[7] Članak 9. Statuta Međunarodnog suda.

svake treće godine na način da se bira pet novih sudaca, a oni kojima je istekao mandat odlaze iz sastava, ali mogu ponovno biti izabrani. U razdoblju od 1946. do 1958. godine jedan Hrvat bio je sudac Međunarodnog suda, njegovo ime je Milovan Zoričić. Statut predviđa postojanje i tzv. *ad hoc* ili nacionalnih sudaca, dakle, država koja u parnici pred Sudom nema suca svog državljanstva ima pravo imenovati svog vlastitog suca.
Sud ima dvojaku nadležnost, rješava u parnicama između država i u savjetodavnom postupku gdje se kao stranka javlja isključivo međunarodna organizacija za to ovlaštena od strane Opće skupštine Ujedinjenih naroda.
U parnicama Sud rješava međudržavne sporove o pravnim pitanjima koja se „odnose na:

- Tumačenje nekog ugovora;
- Svako pitanje međunarodnog prava;
- Postojanje svake činjenice koja bi, ako se ustanovi, tvorila povredu međunarodne obveze; te na
- Prirodu ili opseg zadovoljenja koje valja dati za povredu međunarodne obveze.“[8]

Također i savjetodavni postupak može biti pokrenut pred Sudom od strane međunarodne organizacije, no samo o pravnom pitanju.

2. 4. 6. Tajništvo

Tajništvo je administrativno-tehnički organ Ujedinjenih naroda i služi svim ostalim organima Organizacije. Na čelu Tajništva nalazi se glavni tajnik imenovan zajedničkom odlukom Opće skupštine i Vijeća sigurnosti, na mandatno razdoblje od pet godina. Praksa je pokazala da glavni tajnik često bude izabran u drugi mandat[9].

[8] Članak 36. Statuta Suda.
[9] Petogodišnji mandat.

Brojne su funkcije glavnog tajnika i Tajništva. Glavni tajnik kao prvo predstavlja i zastupa Organizaciju, ali ima i jednu od najznačajnijih političkih uloga u svijetu, te čitav niz drugih funkcija.

3. MIROVNE OPERACIJE UJEDINJENIH NARODA

Svrha mirovnih operacija usmjerena je ka postizanju stanja između država ili unutar država uz odsustvo uporabe oružja u postizanju zacrtanih ciljeva, jednostavnije rečeno, svrha im je postizanje mira između država ili unutar država. Mir se može definirati kao stanje u kojem se društvo pridržava reda i zakona, pa je stoga koncept mira i prava nerazdvojiv. Mirovne operacije Ujedinjenih naroda jedinstven su i dinamičan instrument koji je razvijen kako bi državama pogođenim sukobima pomogao da stvore uvjete za mir. Operacije održavanja mira, iako nisu predviđene Poveljom Ujedinjenih naroda, razvile su se u jedno od glavnih oruđa za osiguravanje mira i sigurnosti. U ranim godinama postojanja Ujedinjenih naroda, operacije se ne pojavljuju odmah a također nisu bile ni česte.

Prilike u kojima je bila potrebna intervencija Ujedinjenih naroda pokazale su veliku raznovrsnost na koju se nije mogao primijeniti razmjerno jednostavni obrazac odredaba Povelje. U praksi se razvijaju različiti mehanizmi, koji zamjenjuju sustav kolektivne sigurnosti zamišljen Poveljom. Djelovanje je provedeno ili uz upotrebu oružanih snaga ili bez njih. No, i te upotrijebljene oružane snage nisu imale borbene zadatke protiv nekog određenog prekršitelja mira.

Već se u ranim godinama postojanja Ujedinjenih naroda pokazala potreba da oni pošalju na neku osjetljivu točku oružane snage, ali ne radi provođenja prisile, nego radi obavljanja sigurnosne i redarstvene službe ili osiguranja mira u nekom području gdje je mir bio ugrožen ili narušen. Oružane snage sastavljene su od kontigenata država članica koje su se dobrovoljno nudile da pošalju vojnike te se ponekad učinilo korisnim da pri tome ne sudjeluju vojske velikih sila.

3. 1. Definicija

Zbog težnji za pronalaskom novih načina uspostave i održanja mira, a uslijed neuspješnog pokušaja postizanja toga cilja kroz sustav kolektivne sigurnosti, razvitkom kroz praksu, javljaju

se mirovne operacije[10] Ujedinjenih naroda. Mirovne operacije nije moguće točno definirati, zbog toga jer Ujedinjeni narodi nisu nikada dali točnu definiciju. Usprkos tome ih možemo opisati kao „akcije ili mjere koje uključuju upotrebu multinacionalnih oružanih snaga pod kontrolom Ujedinjenih naroda u svrhu održanja mira sprječavanjem izbijanja oružanog sukoba ili uspostavljanja mira, u situacijama (unutrašnjih ili međunarodnih) nemira, na temelju pristanka ili zahtjeva svih stranaka i bez upotrebe oružja, osim u samoobrani.“[11].

Njihova svrha jest uspostava i održanje mira te one nisu prisilne vojne akcije. Mirovne operacije su privremene mjere djelovanja mirnim putem na neki spor s ciljem njegova sprječavanja, ili ako je do njega već došlo, da se spriječi njegova eskalacija. Mirovne operacije nisu prisilne akcije, već za dolazak mirovnih snaga UN-a mora biti dan pristanak država u sporu.

U različitim tipovima mirovnih operacija provode se različite zadaće kao npr. pomoć u izgradnji održivih institucija vlasti, nadzora poštivanja ljudskih prava, reforme sigurnosnog sektora, razoružanje i demobilizacija pa i reintegracija bivših boraca u normalne društvene tokove.

3. 1. 1. Vrste mirovnih operacija

Mirovne operacije Ujedinjenih naroda mogu se podijeliti na dva vremenska razdoblja, prvo su mirovne operacije u razdoblju hladnog rata, a drugo mirovne operacije nakon prestanka hladnog rata. Do 80-ih 20. stoljeća to su jednostavne operacije, nazivane „promatračkim“. UN-ove operacije očuvanja mira prema izvješću iz 1965.[12] dijele se u dvije skupine: promatračke operacije i operacije koje uključuju vojne postrojbe.

Postoje tri vrste mirovnih operacija, to su:

[10] Lončar, A., Koncept kolektivne sigurnosti i mirovne operacije UN-a, str. 41.
[11] Suy, E., „United Nations Peacekeeping System“, in: Bernhardt (ur.) Encyclopedia of Public International Law, instalment 4 (1982), 259; Peacekeeper's handbook, International peace Academy, New York, Pergamon Press, 1984, 22; „The Blue Helmets“. A Review of United Nations peace-keeping, second edition, United Nations, 1990, 4.
[12] Izvješće podnijeli predsjednik Opće skupštine i Glavni tajnik.

a) Prve su tzv. klasične[13] mirovne operacije čija je temeljna funkcija nadzor nad sukobljenim stranama, a primjenjuju se najčešće „nakon prekida vatre, ali prije nego što je postignuto rješenje konkretnog sukoba“. U sukobu mogu biti prisutne dvije strane ili više njih, mirovne snage, UN, druge međunarodne organizacije ali i individualno države izvan okvira djelovanja Ujedinjenih naroda.

b) Krajem 80-tih razvijaju se „multifunkcionalne[14] mirovne operacije“ koje su kombinacija vojnih i civilnih funkcija, njihova primjena se događa kada je rješenje pronađeno i spor okončan, ali i kada se stranama u sukobu želi pomoći, kao npr. pri smještaju izbjeglica, razminiravanju itd.. Riječ je o velikim i složenim misijama gdje vojska samo pruža sigurnost za djelovanje ostalog dijela mirovnih snaga, a glavnu ulogu preuzima civilna komponenta mirovnih snaga[15].

c) Višenacionalne i multikulturalne, mirovne snage dolaze iz velikoga broja zemalja, vojska svake pojedine države angažirane u sklopu mirovnih snaga donose svoj način djelovanja pa postoje različiti načini rješavanja sukoba. Treća vrsta mirovnih operacija karakterizira proširenje ovlasti Ujedinjenih naroda na način da je vojnom osoblju u određenim slučajevima dopuštena uporaba sile.

Dalje, možemo pojam mirovnih operacija (peace-keeping operations) podijeliti na mirovne snage (peace-keeping forces), koje se sastoje od vojnog osoblja naoružanih lakim oružjem, i mirovne misije (peace-keeping missions) koje se najčešće sastoje od nenaoružanog časnika.

3. 2. Mirno rješavanje sporova i djelovanje u slučaju prijetnje miru, narušenja mira i čina agresije

Glava VII. Povelje Ujedinjenih naroda glasi „Djelovanje u slučaju prijetnje miru, narušenja mira ili čina agresije“ te ona govori o načinu postupanja Ujedinjenih naroda u slučaju prijetnje

[13] Nazivaju se još i multilateralne.
[14] Nazivaju se još i višedimenzionalne ili integrirane.
[15] Kao npr. policija, OESS, Crveni križ itd..

odnosno postojanja opasnosti pri održavanju međunarodnog mira. U prvom članku utvrđuje se da je Vijeće sigurnosti nadležno utvrditi postojanje svake prijetnje miru ili narušenje mira, te da bi spriječilo pogoršanje situacije, prije nego što dade preporuke ili odluči o mjerama predviđenima u članku 39., može pozvati odnosne stranke da se pridržavaju privremenih mjera koje ona smatra potrebnima ili poželjnima.

Glavi VII. Povelje prethodi Glava VI. pod naslovom „Mirno rješavanje sporova“, u njoj se govori da je obveza svake članice da svaki svoj spor prvenstveno proba riješiti mirnim putem bilo pomoću pregovora, ankete, posredovanja, mirenja, arbitraže i dr.. Također je i ovdje Vijeće sigurnosti nadležno za nastale sporove, te se naglašava u članku 34. da Vijeće sigurnosti može ispitivati svaki spor. Nadalje, u Glavi VI. Povelje piše, da svaki član Ujedinjenih naroda može upozoriti Vijeće sigurnosti ili Opću skupštinu na svaki spor ili situaciju, ali također i država nečlanica na svaki spor u kojem se nađe kao stranka, uz uvjet da prihvati obveze o mirnom rješavanju propisane u ovoj Povelji, ako bi bila riječ o sporu opasnom za održanje međunarodnog mira i sigurnosti. Vijeće sigurnosti odlučuje da li je neka situacija opasna, te ima ovlast prosuditi pokušaj mirnog rješenja i odlučiti o daljnjem postupku. Kada se iskoriste sva sredstva mirnog rješavanja sporova te ukoliko se pokažu kao neuspješna, na scenu stupa korištenje Glavom VII.. Vijeće sigurnosti može odlučiti kakve će mjere poduzeti, te one mogu biti u obliku potpunog ili djelomičnog prekida ekonomskih, prometnih, komunikacijskih kao i diplomatskih odnosa. Tek kada ustanovi da te mjere ne polučuju uspjeh, Vijeće sigurnosti može upotrijebiti vojne akcije kao npr. demonstracije, blokade i druge operacije zračnih, pomorskih i/ili kopnenih snaga Ujedinjenih naroda. Svi su članovi Ujedinjenih naroda dužni pružiti potporu Vijeću sigurnosti, na poziv Vijeća sigurnosti pružiti podršku u obliku oružanih snaga, pomoć i olakšice te pravo prolaska.

Svaka država članica bi tako trebala držati u stanju pripravnosti određen broj vojnih kontingenata kako bi se oni u slučaju potrebe mogli koristiti u okviru međunarodnih prisilnih akcija, time bi oni postali kontingenti Ujedinjenih naroda te izgubili svoju nacionalnu pripadnost. Kako bi se uspješno utvrdio potreban broj i vrsta takvih vojnih kontingenata te istovremeno i njime uspješno koordiniralo, Povelja najavljuje formiranje Odbora vojnog štaba. Odbor vojnog štaba sastoji se od načelnika štabova stalnih članova Vijeća sigurnosti. Odgovornost Odbora vojnog štaba jest strategijsko vodstvo oružanih snaga stavljenih u nadležnost Vijeću sigurnosti, načelnici također mogu pozivati i predstavnike drugih članica Ujedinjenih naroda.

Rezultat svega ovoga je da bi se vojne akcije provodile jedinstvenom, vlastitom vojskom Ujedinjenih naroda koja bi bila neutralna u odnosu na narode koji sudjeluju u vojnim akcijama te bi one bile odgovorne isključivo samim Ujedinjenim narodima.

Takvi vojni kontingenti bili bi stavljeni pod zapovjedništvo Odbora vojnog štaba te time izravno pod zapovjedništvo načelnika stalnih članica Vijeća sigurnosti koji ponovno za svoje postupke u okviru Odbora odgovaraju Vijeću sigurnosti.

3. 3. Mirovne operacije od kraja Drugog svjetskog rata do 90-tih

Prve mirovne operacije bile su promatračke misije u Grčkoj 1947. i u Palestini 1948.. Mirovne snage bile su prvi put upotrijebljene 1956. u vrijeme sueske krize, kad su bile upućene na područje Sueskog kanala, a poslije i na druga područja u Egiptu.

Snage koje su bile poslane na Suez imale su zadatak da osiguraju provođenje odluka Opće skupštine o povlačenju napadača, da svojom nazočnošću spriječe sukob između vojnih jedinica (britanskih, francuskih i izraelskih) koje su se povlačile i egipatskih jedinica koje su ponovno zauzimale državno područje. Na Cipru 1964. je zadatak mirovnih snaga bio da razdvajaju protivničke strane Turaka i Grka.

U nekim drugim zgodama Ujedinjeni narodi smatrali su dovoljnim da na lice mjesta pošalju misije promatrača, misije za nadzor ili posredovanje. Od 1948. bilo je šezdesetak mirovnih operacija Ujedinjenih naroda, najraznovrsnijeg sadržaja.

Za vrijeme hladnog rata, kada su mirovne operacije započele svoj rad, njihov pun razvoj često je bio ograničen paralizom Vijeća sigurnosti, a sve zbog tadašnje podjele na blokove istoka i zapada tj. na rivalstvo između Sjedinjenih Američkih Država i njezinih satelita s jedne strane i Sovjetskog Saveza i njegovih satelita s druge strane. Do opadanja tog trenda dolazi tijekom završne faze Iransko-iračkoga rata, kada je u Sovjetskom Savezu na vlast došao Mihail Gorbačov te s tim dolazi do prestanka ograničenja Vijeća sigurnosti. Započinje razdoblje tješnje suradnje između pet stalnih članica.

Mirovne operacije mogu se poslati u neku zemlju samo uz njezin pristanak. Razumije se da ona može svoj pristanak povući. To se dogodilo u svibnju 1967. kada je Ujedinjena Arapska Republika (naziv Egipta od 1961. do 1971.) tražila da se snage Ujedinjenih naroda odmah povuku. Tadašnji glavni tajnik Ujedinjenih naroda U Tant[16] udovoljio je tom zahtjevu, što je, nažalost ubrzalo izbijanje novog oružanog sukoba između Izraela i Ujedinjene Arapske Republike, tj. Egipta. Otada se uvriježila praksa da se mirovne operacije ograničavaju na kraća razdoblja (šest mjeseci ili godinu dana), čime se državama daje mogućnost da na kraće vrijeme izraze i opet obnove svoj pristanak. Tako je i UNPROFOR u Republici Hrvatskoj ustanovljen rezolucijom Vijeća sigurnosti 743 (1992) na početnih godinu dana i poslije je njegov mandat, uz pristanak Hrvatske, obnavljan.

Devedesetih godina činilo se da će razvoj koncepta mirovnih operacija krenuti u novome smjeru. Naime, Vijeće sigurnosti je u rezoluciji 836 (1993) od 4. lipnja 1993. ovlastilo Zaštitne snage Ujedinjenih naroda (UNPROFOR) u Bosni i Hercegovini da, djelujući u samoobrani, poduzmu sve potrebne mjere, uključujući upotrebu sile, u slučaju bombardiranja ili oružanih upada na određena područja koja su proglašena „sigurnim područjima“ (*safe areas*). No, kasniji razvoj ne samo što nije ispunio navedena očekivanja, nego je doveo i do srozavanja ugleda mirovnih snaga koje nisu upotrijebile sve raspoložive mogućnosti da 1995. spriječe pokolj u Srebrenici, „sigurnom području“ Ujedinjenih naroda.

[16] U Tant, glavni tajnik Ujedinjenih naroda od 1961. do 1971., po nacionalnosti Burmanac.

3. 4. Trenutne mirovne misije

Trenutno u svijetu postoji 16 mirovnih operacija Ujedinjenih naroda raspoređenih na 4 kontinenta.

3. 5. Primjeri nekih trenutnih mirovnih operacija

3. 5. 1. Afganistan (UNAMA[17])

Misija Ujedinjenih naroda za pomoć Afganistanu, politička je misija koju je uspostavilo Vijeće sigurnosti 2002. radi uspostave mira i sigurnosti u Afganistanu. UNAMA ima dva glavna područja djelovanja, to su politička pitanja i razvoj te humanitarno djelovanje.

U misiji sudjeluje 1 559 civilnog osoblja Ujedinjenih naroda te 14 vojnih savjetnika uz 2 policijska savjetnika.

3. 5. 2. Cipar (UNFICYP[18])

Misija Ujedinjenih naroda na Cipru najdugovječnija je misija Ujedinjenih naroda uspostavljena još davne 1964. godine Rezolucijom 186 Vijeća sigurnosti kojom se preporuča stvaranje mirovnih snaga Ujedinjenih naroda na Cipru, uz suglasnost Vlade Republike Cipar[19]. Mandat misije usmjeren je na sprječavanje borbi između Ciparskih Grka i Ciparskih Turaka, te održavanje reda i zakona.

[17] The United Nations Assistance Mission in Afghanistan.
[18] United Nations Peacekeeping Force in Cyprus.
[19] Dolazak snaga UN-a je neprisilan.

Trenutno u misiji sudjeluje 860 vojnika, 63 policajca te 149 civilnih osoba. Od travnja 2005. do studenog 2014. i Hrvatska je sudjelovala u misiji sa 30 policijskih službenika.

3. 5. 3. Haiti (MINUSTAH[20])

Mirovne snage Ujedinjenih naroda dolaze na Haiti 1990. godine, na poziv tadašnje haićanske vlade, radi organizacije i nadzora nad izborima. No, 1991. dolazi do državnog udara, a situacija u državi se pogoršava. Zbog toga Ujedinjeni narodi 1993. osnivaju prvu mirovnu misiju na Haitiju, UNMIH[21]. Između 1994. i 2000. uspostavljeno je još nekoliko mirovnih operacija sa ciljem uspostave stabilne demokracije sa temeljima na vladavini prava[22].

Trenutna mirovna misija na Haitiju koja se provodi naziva se MINUSTAH koja je utemeljena rezolucijom Vijeća sigurnosti 2004.

U siječnju 2010. Haiti je pogođen razornim potresom u kojem je poginulo oko 180 000 ljudi te se smatra jednim od najrazornijih potresa u povijesti, među njima je stradalo i 96 pripadnika snaga Ujedinjenih naroda.

U misiji trenutno sudjeluje 7 125 pripadnika Ujedinjenih naroda, od čega 4 604 vojnika, 2 202 policajca te 319 civilnog osoblja. U misiji od 2007. sudjeluje i Hrvatska, te je do sada u misiju upućeno 16 policajaca.

3. 5. 4. Kosovo (UNMIK)

Misija na Kosovu uspostavljena je Rezolucijom S/1244 (1999) Vijeća sigurnosti pozivajući se na glavu VII. Povelje UN-a, čemu je prethodilo grubo kršenje ljudskih prava od strane

[20] United Nations Stabilization Mission in Haiti.
[21] United Nations Mission In Haiti.
[22] To su bile: UNSMIH, UNTMIH i MIPONUH.

srbijanskih vlasti, sukoba između OVK-a[23] i srpske vojske i masivnih deportacija kosovskih Albanaca te zatim napad Sjevernoatlantskog saveza na Srbiju i povlačenje srpske vojske s teritorija Kosova.

Misija Ujedinjenih naroda na Kosovu specifična je po tome da je UNMIK preuzeo pune upravne ovlasti nad područjem, a to je čak rezultiralo nastankom nove države[24], te je ova misija jedna od spornijih misija koje su uopće poduzeli Ujedinjeni narodi.

Mandat se sastojao od obavljanja osnovnih civilnih upravnih funkcija, uspostave veće autonomije i samouprave, određivanje konačnog statusa, distribucije humanitarne pomoći i rada UN-ovih agencija, održavanje reda i mira, zaštitu ljudskih prava i povratka izbjeglica i raseljenih osoba. Kako je prije spomenuto, UNMIK je preuzeo punu upravu nad Kosovom, koju je dalje proširivao vlastitom regulacijom. Prijelazno Vijeće Kosova[25], imalo je samo konzultativnu ulogu u procesu donošenja odluka. Posebni izaslanik glavnog tajnika imao je vrhovnu vlast, s velikim ovlastima, što je uključivalo i da je imao pravo odbaciti odluke dužnosnika i agencija ako bi one bile u suprotnosti s Rezolucijom S/1244 (1999) ili pak Ustavnim okvirom te čak imao pravo raspuštanja parlamenta u definiranim situacijama.

Proglašenjem neovisnosti Kosova 17. veljače 2008. i stupanja na snagu novog ustava 15. lipnja 2008., dolazi do značajne izmjene poslova UNMIK-a, te se broj osoblja smanjuje. Od tada, cilj misije usmjeren je isključivo na promicanje sigurnosti, stabilnosti i zaštite ljudskih prava.

Nakon što se djelovanje UN-a pokazalo neučinkovitim, vođenje operacija u Istočnom Timoru, Kosovu, Haitiju stvara „novi oblik i multinacionalnih akcija“ i „novu paradigmu“. Ta nova paradigma uključuje koalicijsku akciju koju vodi jedna država ili regionalna organizacija s iskusnim i učinkovitim vojnim snagama. Akcije nametanja mira uz pristanak UN-s održale su se na Haitiju i Istočnome Timoru, a na Kosovu bez autorizacije UN-a. Upravljanje rješenjem krize na Kosovu nije pod ingerencijom UN-a. Na Kosovu se odustalo od nekih mehanizama i načina djelovanja u BiH, Somaliji i Ruandi. Na Kosovu je NATO osigurao vojni dio misije, dok je UN osigurao civilni dio misije i preuzeo zadaće izgradnje mira.

[23] Oslobodilačka vojska Kosova.
[24] Po mnogima politički i pravno upitne, do danas Kosovo je priznato od strane 110 država.
[25] Sastavljeno od predstavnika političkih stranaka i etničkih zajednica.

3. 6. Mirovne misije na području bivše Jugoslavije

Na području bivše Jugoslavije Ujedinjeni narodi su primjenjivali ne baš uspješan mehanizam očuvanja mira. Ove su operacije pokrenute kao tradicionalno očuvanje mira, ali se događalo da na kriznim područjima nije bilo moguće provesti tradicionalno očuvanje mira, zapravo ti mehanizmi su se pokazali kao neprihvatljivi i neučinkoviti. Zadaće Ujedinjenih naroda prvenstveno su bile usmjerene na humanitarne probleme koji su bili posljedica sukoba.

Iako je kriza u bivšoj Jugoslaviji trebala poslužiti kao test političkih i mirovnih mehanizama Ujedinjenih naroda, dogodio se raskol pri identifikaciji agresora i priznanju novih država. Djelovanje Ujedinjenih naroda bilo je komplicirano iz razloga što je SFRJ međunarodni subjekt pa je plan bio kreiran ne poštujući heterogenost i identifikaciju aktera uključenih u sukob. Nepoznavanje prilika uzroka sukoba i uključenih strana dovelo je do izjednačavanja žrtve i agresora. Izostanak jasne vizije političkih procesa, koji su doveli do oružanog sukoba i načina njegova rješenja, doveli su UN u stanje zbunjenosti i tromosti, koje je pogodovalo onoj strani u sukobima koja je raspolagala većom silom[26].

Djelovanje Ujedinjenih naroda bilo je ograničeno jer suradnje suprotstavljenih strana nije bilo, te zbog toga nisu postojala nikakva jamstva sigurnosti za snage Ujedinjenih naroda. Kriza u bivšoj Jugoslaviji specifična je po tom što se multiplicirao broj aktera te su se otvarali novi sukobi, od čega su mnogi akteri bili paravojne formacije ili terorističke grupe. Velik broj aktera i sukoba bili su izlika za nedjelovanje UN-a te se javljaju teorije o plemenskim sukobima i građanskom ratu pri čemu UN nije imao obvezu intervenirati.

Snage Ujedinjenih naroda trebale su slijediti osnovne koncepte mirovnih operacija, no to nije bilo moguće jer se nisu poštivali prekidi vatre, time se daje implikacija da se očuvanje mira nije smjelo niti propisati za ova područja. Jedine uspješne misije su bile one nakon potpisivanja mirovnih sporazuma ili misije koje su bile započete prije rasplamsavanja sukoba.

Tradicionalno očuvanje mira doživljava neuspjeh, jer Ujedinjeni narodi gube neutralnost svrstavajući se na jednu od sukobljenih strana, a razlog nepristranosti događa se radi žrtava na

[26] Ujedinjeni narodi, Rezolucije o Republici Hrvatskoj..., str. 106..

strani UN-a te talačkih kriza. U nekim slučajevima koncept neutralnosti bio je nemoguć jer bi značio pomoć agresoru.

3. 6. 1. Hrvatska

Ideja angažiranja mirovnih snaga Ujedinjenih naroda bila je prisutna u razmišljanjima nekih sudionika u sukobu sve do rasplamsavanja rata u Hrvatskoj – jesen 1991.[27]. Zagovaratelj dolaska bila je slabija hrvatska strana jer bi joj internacionalizacija krize išla u korist, kao npr. zbog ultimatuma zapovjedništva JNA o raspuštanju svih oružanih formacija ustrojenih mimo saveznih propisa, čime je za zadovoljenje tog uvjeta istaknuta prijetnja zahtjevom Vijeću sigurnosti UN-a za intervencijom mirovnih snaga. No, međutim, Hrvatska ne može još uvijek računati na angažman Ujedinjenih naroda, uglavnom jer je unutar najvažnijih tijela UN-a – Vijeća sigurnosti i Glavne skupštine bio prevladavajući stav prema kojem je sukob u Jugoslaviji klasični građanski rat, a koji bi intervencija izvana samo rasplamsala.

Proces uključivanja Ujedinjenih naroda u krizu u Jugoslaviji započinje tijekom kolovoza 1991. Zbog straha od širenja sukoba incijator hitne sjednice Vijeća sigurnosti bila je Austrija, te sličan zahtjev upućuje i Australija ali i neke druge države. Austrija je i ranije pokazala naklonost prema političkim stavovima hrvatskog i slovenskog vodstva.

Ovaj korak austrijske diplomacije dovodi do zadovoljenja formalnih razloga za sazivanje sjednice Vijeća sigurnosti, te iz te sjednice proizlazi Rezolucija br. 713, dakle, prvi službeni stav o krizi u Jugoslaviji, usvojenoj 25. rujna 1991. godine. Rezolucijom je također nametnut embargo na isporuku oružja što je išlo u korist JNA, koja sve to više postaje instrument srpske strane, te je onemogućivao Hrvatsku stranu nabavku teškog naoružanja.

Na zajedničkom sastanku predstavnika Europske zajednice, jugoslavenskih republika te saveznih organa 8. listopada 1991. u Den Haagu prisustvuje američki diplomat Cyrus Vance, kao novoimenovani posebni izaslanik glavnog tajnika UN-a. Njegovo imenovanje predstavlja nastavak sve aktivnijeg uključenja UN-a u sukob. Zadaća Cyrusa Vancea bila je prikupljanje

[27] Do tad intervencija Europske zajednice.

informacija, odlazak u Jugoslaviju, upoznavanje sa stavovima aktera uključenih u sukob te izvještavanje glavnog tajnika UN-a.

Trenutak za realizaciju aktivnog uključivanja UN-a u sukob u Jugoslaviji događa se početkom studenog 1991. godine. Dana 2. studenog 1991., tadašnji srpski član saveznog predsjedništva Borislav Jović predložio je Miloševiću zamisao o upućivanju službenog poziva UN-a za razmještajem mirovnih snaga.

Samo tjedan dana nakon razgovora Jovića i Miloševića, 9. studenog 1991., savezno predsjedništvo uputilo je i službeni poziv UN-u, u kojem se traži angažman mirovnih snaga. U isto vrijeme dolazi do eskalacije sukoba koji u toj mjeri dotad nije bio zabilježen, primjerice u istočnoj Slavoniji.

Vanceov utjecaj osjetio se tako što se on vidi u tvrdnji prema kojoj se priznanje Hrvatske vidjelo jedino kao dio zaključenja općeg mirovnog sporazuma. Time je, zapravo, učinjen i drugi važan korak ka donošenju odluke o razmještaju mirovnih snaga UN-a u Hrvatsku[28].

UN je bio potreban kako bi se zaustavila agresija koja je prijetila samom opstanku nove države; dana 24. listopada 1991. Hrvatska vlast je Vijeću sigurnosti UN-a uputila pismo, u kojem se traži, kako bi se na temelju Povelje UN-a, zaustavio genocid „nad hrvatskim narodom i drugim nesrpskim narodima koji žive u Republici Hrvatskoj“[29].

Početkom studenog 1991. događa se ključna promjena u ulozi Ujedinjenih naroda u Hrvatskoj, rimska deklaracija EZ-a te eskalacija rata u Hrvatskoj, čimbenici su koji stavljaju UN u poziciju jedinog međunarodnog posrednika s očitim izgledima za uspjeh.

Sredinom studenog pada Vukovar, te se pretpostavlja pad Osijeka, što je zapravo stvorilo uvjete za dolazak mirovnih snaga UN-a. Slijedi potpisivanje prekida neprijateljstva potkraj studenog 1991. u Ženevi. Stvaranje uvjeta mira, pretpostavljalo je demilitarizaciju područja na kojima će se razmjestiti mirovne snage. Uz nadzor i podređenost Vijeću sigurnosti i glavnom tajniku UN-a, nosioci provedbe tih zamisli bile su mirovne snage UN-a, koje su se sastojale od tri temeljne sastavnice: vojne, policijske i civilne

Zadaća vojnog i policijskog djela mirovnih snaga bila je osiguranje demilitariziranosti područja, te zaštita civilnog stanovništva, te važan segment povratka prognanih osoba. Područja

[28] Miškulin, I., Republika Hrvatska i mirovna operacija Ujedinjenih naroda, str. 135..
[29] Ibid, 136..

na kojima se nalazio UN nazvane su UNPA[30] ili zaštitne zone UN-a, a određena su kao područja „u kojima su Srbi većina ili značajna manjina stanovništva i gdje su napetosti među zajednicama dovele do sukoba u nedavnoj prošlosti“[31].

Bila su predviđena tri UNPA područja: Istočna Slavonija, Zapadna Slavonija te Krajina. U Jugoslaviju je, temeljem odluke glavnog tajnika egipćanina Boutros Boutros Ghalia od 5. siječnja 1992., poslana grupa od 50 časnika za vezu UN-a, sa zadaćom nadgledanja održavanja prekida vatre te uspostave redovitih kontakata između sukobljenih strana. No tek će Rezolucijom Vijeća sigurnosti br. 743 od 23. veljače 1992. angažman ove organizacije prerasti u jednu od najvećih mirovnih operacija nakon Drugog svjetskoga rata.

Republika Hrvatska je od druge polovice veljače 1992., postala druga europska zemlja (uz Cipar 1964.) u ulozi korisnika mirovnih snaga UN-a. Tu se radilo o tradicionalnom odnosno klasičnom tipu mirovne operacije, koji se primjenjuje u slučajevima kada je oružani sukob privremeno zaustavljen, s osnovnim ciljem sprječavanja njegova ponovnog izbijanja te stvaranja uvjeta za nesmetano odvijanje političkih pregovora[32].

U ovom slučaju zadaća UN-a bila je nadgledanje poštivanja primirja, kontrola demilitariziranih zona itd..

Ključni razlog za odabir upravo ovakvog tipa mirovne operacije ležao je u UN-ovom određenju sukoba u Jugoslaviji, bilo je ustaljeno razmišljanje unutar najvažnijih tijela UN-a – Vijeća sigurnosti i Glavne skupštine – kako je sukob u Jugoslaviji zapravo građanski rat koji bi vanjska intervencija samo rasplamsala[33].

Planom je određeno, a u skladu s dotadašnjom praksom UN-a, da se mirovna operacija ustanovljuje na rok od šest mjeseci.

No, polovicom veljače 1992., bez ikakvih konzultacija s bilo kojom od strana u sukobu, Ghali je dao naslutiti kako će operacija trajati čitavu godinu; prema neimenovanim diplomatskim izvorima iz New Yorka, to je učinjeno kako bi se umirilo krajiške Srbe, kojima se, navodno, šestomjesečni rok činio prekratkim za postizanje političkog rješenja sukoba[34].

---

[30] United Nations Protected Areas.
[31] Ibid, 140..
[32] Miškulin, I. Republika Hrvatska i mirovna operacija UN-a kada, kako i zašto je došlo do njezine realizacije, str. 149..
[33] S. Woodward, Balkan Tragedy, 174..
[34] Paul Lewis, U.N. Council Favors Peace for Yugoslavia, New York Times, 14. Veljače 1992..

Od veljače 1992. na velikom dijelu hrvatskog teritorija uspostavljena je međunarodna uprava – pod nadzorom UN-a – s neodređenim rokom trajanja. Njezin je cilj bio zaustavljanje napetosti (sukoba) ili svojevrsno konzerviranje zatečenog stanja što je opet, pretpostavljalo se, trebalo omogućiti nesmetano odvijanje političkih pregovora koji su trebali dovesti do dugoročnog rješenja.

U vrijeme objavljivanja mirovnog plana (prva polovica prosinca 1991.), Hrvatska još nije imala status međunarodnog subjekta (državnost) pa, ipak, njezino navođenje u tekstu plana nije izbjegnuto: u njemu se termin Jugoslavija spominje četiri puta, termin Hrvatska šest puta, a termini Srbija i Republika Srpska Krajina niti jednom[35].

U rujnu 1992. Goulding je obišao zaštitne zone UN-a u Hrvatskoj. Svugdje se uvjerio u neuspjeh mirovnog plana: pobunjeni Srbi ustrajno su odbijali provesti demilitarizaciju, prognanici se nisu vratili u mjesta progonstva, a hrvatske vlasti, nezadovoljne djelovanjem mirovnih snaga UN-a, prijetile su vojnom akcijom[36].

Prva je već bila uspješno realizirana: u drugoj polovici lipnja 1992. Hrvatske snage oslobodile su područje Miljevačkog platoa.

Misiju UN-a u Hrvatskoj obilježila su inzistiranja na konceptu tradicionalnoga očuvanja mira.

Slanjem snaga za očuvanje mira međunarodna zajednica izrazila je svoj interes za okončanjem rata u Hrvatskoj, međutim, neprihvatljivim je ocijenjeno političko raspoređivanje snaga UN-a. Iako je proširio svoj mandat i na Glavu VII. Povelje UN-a, UNPROFOR je u Hrvatskoj održavao samo *status quo.* Mandati UN-a nisu imali vremensko ograničenje, snage nisu imale odgovarajuću opremu, a bile su i pod snažnim restrikcijama pobunjeničkih snaga. Zbog vojnih i političkih promjena u području mandat UNPROFOR-a okončan je, a novi su mandati doveli do mirne reintegracije, ali i uspješne misije upravljanja područjem[37].

Činjenica je da je trenutak neizravnoga i nepriznatoga angažiranja SAD-a u RH doveo do uspješnih hrvatskih vojnih operacije koje su izmijenile tijek rata u RH i u BiH. Uspješnim operacijama ocijenjene su Makedonija i Podunavlje s mirnom reintegracijom, a nije slučajno da su obje imale snažno američko vodstvo (snage i zapovjednike).

[35] UNDOS, S/23280, Izvještaj Glavnog tajnika Vijeću sigurnosti UN-a od 11. Prosinca 1991., Anex III, 15-20.
[36] M. Goulding, The Peacemonger, 322. – 333.
[37] Primorac Bilaver, I., Mirovne misije Ujedinjenih naroda i iskustvo na jugoistoku Europe str. 373..

Ipak je stacioniranje UN-a u Hrvatskoj imalo pozitivne rezultate. To su: stvaranje relativnoga mira i ukazivanje agresorskoj strani da je u međunarodnoj zajednici sukob zamijećen i da izaziva reakcije, kao i potvrda suvereniteta i cjelovitosti Hrvatske.

3. 6. 2. BIH

Misija koja je započela u Hrvatskoj proširena je na BIH gdje je zapravo propao tradicionalni način očuvanja mira. Djelovanje u BIH imalo je obilježje humanitarne intervencije pa sve do uvođenja mira. Stavljanjem naglaska na humanitarnu dimenziju nijekala se agresija i zaustavljalo se odlučnije djelovanje. Sumnjičavost prema misiji pokazao je i podtajnik za očuvanje mira Marrack Goulding i to u studiji učinkovitosti misije očuvanja mira u BiH ocijenivši stanje tragičnim zato što snage UN-a ne mogu obavljati svoje zadaće jer ne postoji politički dogovor[38].

Utemeljenim se može smatrati mišljenje da je misija UNPROFOR-a u BIH bila samo „humanitarna operacija“[39].

U BiH je nestalo homogenosti UN-a i multinacionalnih snaga koju su narušili sukobi interesa između članica i odluke oko akcija koje su mogle dokinuti sigurnost kontigenata pojedinih zemalja. Kontigenti velikih sila nisu imali nužnu odanost isključivo zapovjednoj strukturi UN-a, nego su često slijedili i na terenu primjenjivali i vanjsku politiku svojih zemalja. Pokazalo se da je nemoguće zapovijedati podijeljenim snagama jer je trebalo pomirivati različite političke platforme zemalja čiji su vojnici sudjelovali u misiji u BiH. Odlučivanje su komplicirali prestiž, percepcija nacionalnih interesa, povijesna sjećanja i strahovi, pa i pojedinačni pogledi i osobnost donositelja odluka. Strategija djelovanja UN-a donesena je pod drukčijim povijesnim, pravnim i vojnim okolnostima, ali se i u promijenjenim okolnostima nastavilo inzistirat na nepromijenjenoj strategiji. Misije se UN-a „konstantno šire izvan mandata i izvan mogućnosti“[40] – sve zapravo.

[38] UN SC doc. S/23900 (12. V. 1992), str. 8. – 9..
[39] Tatalović, S., Etnički sukobi i europska sigurnost, Politička kultura, Zagreb, 2003., str. 60..
[40] Helms, J., „Saving the U.N.: A Challenge to the Next Secretary-General“, Foreign affairs, September / October 1996., str. 2.

To se odrazilo i na mandate pa se pokazalo kako je neke mandate nemoguće provesti s obzirom na resurse i ljudstvo koje su imali na raspolaganju. Nijedno proširenje mandata (uvođenje zone zabrane letenja, bliska zračna potpora, sigurne zone) nije doneseno pravodobno i nije znatnije mijenjalo stanje na terenu.

Porast humanitarne krize i zločina dovelo je do širenja mandata UNPROFOR-a. Snage UN-a dobile su mogućnost djelovati prema mandatima poglavlja VII. i rabiti oružje, ali uz apsurdan zahtjev da se istodobno nastavi čuvati mir. Sterilnu strategiju kreirale su velike sile, a trebala je stvoriti ravnotežu snaga u svim područjima i izbjeći mogućnost sukobljavanja koje bi moglo voditi Trećemu svjetskom ratu.

U Hrvatskoj i BiH rano se uočava nekoordinacija između diplomatskih i vojnih akcija UN-a. Pozivanje na VII. Poglavlje bez stvarne želje i mogućnosti za intervencijom umanjivalo je inzistiranje na pregovorima (poglavlje VI.) i kada nije bilo strana koje su željele pregovarati. Agresor je prepoznavao inzistiranje na VI. Poglavlju pa nije pokazivao strah od intervencije. Zbog pregovaračke politike UN-a u RH se pobunjenička vlast pozicionirala kao legalan subjekt. Time je UN postao sukreator politike traženja legitimiteta područjima nastalim na etničkome čišćenju. Humanitarna je misija snage UN-a odvela u nešto što se može nazvati sudjelovanjem u ratnome zločinu. Pri tome se misli na pomoć u „humanome preseljenju“, odnosno etničkome čišćenju. I neutralnost se pretvorila u iskrivljen mehanizam jer se primjenjivala kao pasivnost, a načelo neutralnosti nije razlikovao napadača i žrtvu.

Misija u BiH konačan je neuspjeh doživjela padom sigurnih zona UN-a. Problemi koji su opsjedali UN-ovu politiku u sigurnim zonama su „klasični primjeri organizacijske nefunkcionalnosti i njezinih tragičnih rezultata“[41].

Diplomatskim posredovanjem sklopljen je mirovni sporazum nakon kojega je započela nova operacija pod vodstvom NATO-a. Razlog uspjeha nove operacije jest djelovanje u uvjetima potpisanoga mirovnog sporazuma uz raspolaganje silom i resursima.

Operacije u BiH i Somaliji prelazile su od koncepta očuvanja mira do nametanja mira. Uzrok nejasnoćama o tome je li riječ o očuvanju ili nametanju mira proizlazi iz činjenice da su se zadaće u očuvanju mira proširile pa se umanjila razlika između očuvanja mira i prisilnoga nametanja mira. Međunarodni konsenzus oko misije u Somaliji nestao je prelaskom Mogadiške granice, što je sintagma za neuspješno rastezanje mandata s humanitarne pomoći na ustroj

[41] Howard, M. L., n. Dj., str. 50..

vlasti, akcije protiv jedne strane strane u sukobu, u kojima se gubila tradicionalna nepristranost. Stalna bojazan i evociranje „prelaska Mogadiške granice“ pratilo je ovu, kao i sve buduće humanitarne operacije u koje se UN uključivao. U diplomaciji SAD-a postojao je strah od „sindroma Vietmalia“[42].

Koji je simbolizirao neuspjehe u Vijetnamu i Somaliji. Povlačenje iz Somalije odražavalo se na američko vojno angažiranje u BiH pod mandatom UN-a, a posebno na Kosovo, kad se SAD uključuju kao lider bez traženja autorizacije UN-a.

Pozitivni rezultati djelovanja u Bosni i Hercegovini mogu se svesti na dostavu humanitarne pomoći i održavanje otvorenima nekih opskrbnih pravaca i prometnica. Moglo bi se zaključiti da su snage za očuvanje mira učinile dovoljno ako se razmotre okolnosti u BiH u kojima očuvanje mira nije bilo odgovarajuće rješenje.

[42] Naziv vodi Richard Holbrooke. Richard Holbrooke, Završiti rat, Šahinpašić, Sarajevo, 1998., str. 220..

4. ZAKLJUČAK

Zbog toga jer Liga naroda nije uspješno mogla obavljati zadatke koji su joj stavljeni u nadležnost, dolazi do osnivanja Ujedinjenih naroda. Osnivanju Ujedinjenih naroda prethodila je Atlantska povelja, zatim Deklaracija Ujedinjenih naroda, Konferencija u Moskvi te Deklaracija usvojena u Teheranu. U Dumbarton Oaksu biva izrađen tekst buduće Povelje Ujedinjenih naroda, te zatim će taj tekst biti iskorišten na Konferenciji u San Franciscu. Kruna Povelje dovršena je u Jalti na Krimu gdje je određeno kako će se donositi odluke u Vijeću sigurnosti. Poveljom se razrađuju ciljevi Ujedinjenih naroda i to prvenstveno održavanje međunarodnog mira, te uz ciljeve također se uspostavljaju i načela u skladu s kojima će Ujedinjeni narodi djelovati, a neka od tih načela su da su svi članovi jednaki, te da moraju u dobroj vjeri ispunjavati svoje obaveze itd..

Opća skupština započela je sa svojim radom 10. siječnja 1946. godine u Londonu, što rezultira osnutkom drugih glavnih organa, uz Opću skupštinu to su: Vijeće sigurnosti, Ekonomsko i socijalno vijeće, Starateljsko vijeće, Tajništvo i Međunarodni sud.

Opća skupština plenarni je organ Ujedinjenih naroda i sastoji se od svih članova Ujedinjenih naroda, Vijeće sigurnosti izvršni je organ Ujedinjenih naroda te se sastoji od 15 članova Ujedinjenih naroda, gdje Francuska, Kina, Ruska federacija, SAD i Velika Britanija imaju stalna mjesta, dok se ostalih 10 članica rotiraju prema geografskom ključu na mandat od 2 godine. Republika Hrvatska je 1. siječnja 2008. godine postala jedna od članica Vijeća sigurnosti. Ekonomsko i socijalno vijeće središnji je organ Ujedinjenih naroda te u svom članstvu ima 54 države članice Ujedinjenih naroda. Republika Hrvatska je 2002. godine bila zemlja predsjedateljica Ekonomskog i socijalnog vijeća. Starateljsko vijeće je bilo predviđeno kao jedan od glavnih organa, međutim, ono je u obavljanju svojih funkcija bilo podređeno Općoj skupštini. Iako Starateljsko vijeće i danas postoji, ono je zapravo izgubilo svoju funkciju. Međunarodni sud je glavni sudski organ Ujedinjenih naroda, on se sastoji od 15 sudaca. U razdoblju od 1946. do 1958. godine i jedan Hrvat je bio član Suda, bio je to Milovan Zoričić. Tajništvo je administrativno-tehnički organ Ujedinjenih naroda, na čelu Tajništva nalazi se glavni tajnik, trenutno je to Ban Ki-moon iz Južne Koreje.

Mirovne operacije možemo opisati kao „akcije ili mjere koje uključuju upotrebu multinacionalnih oružanih snaga pod kontrolom Ujedinjenih naroda u svrhu održanja mira sprječavanjem izbijanja oružanog sukoba ili uspostavljanja mira, u situacijama (unutrašnjih ili međunarodnih) nemira, na temelju pristanka ili zahtjeva svih stranaka i bez upotrebe oružja, osim u samoobrani.“ U praksi se razvijaju različiti mehanizmi, koji zamjenjuju sustav

kolektivne sigurnosti. Djelovanje se provodi ili uz upotrebu oružanih snaga ili bez njih. Mirovne operacije nisu prisilne akcije, već za dolazak mirovnih snaga UN-a mora biti dan pristanak država u sporu.

Mirovne operacije mogu se podijeliti na hladnoratovske i na post hladnoratovske, dijele se u dvije skupine to su: promatračke i one koje uključuju vojne postrojbe. Zatim postoji 3 vrste mirovnih operacija, to su: „klasične mirovne operacije“ a znače nadzor nad sukobljenim stranama, zatim „multifunkcionalne mirovne operacije“ koje su kombinacija vojnih i civilnih funkcija, te zatim višenacionalne i multikulturalne koje karakterizira proširenje ovlasti Ujedinjenih naroda na način da je vojnom osoblju u određenim slučajevima dopuštena uporaba sile. Postoje još i mirovne operacije koje možemo podijeliti na mirovne snage, koje se sastoje od vojnog osoblja naoružanih lakim oružjem, i mirovne misije koje se najčešće sastoje od nenaoružanog časnika.

Mirovnim operacijama prethodi mirno rješavanje sporova, no ako ono nije moguće tada se pribjegava mirovnim operacijama. Neki od načina mirnog rješavanja sporova su pregovori, ankete, posredovanja, mirenja, arbitraža itd. Kada se ispucaju sve mogućnosti Vijeće sigurnosti može odrediti sankcije kao npr. prekid ekonomskih, prometnih, komunikacijskih ili diplomatskih odnosa. No, ako takve mjere ne bi polučile uspjeh Vijeće sigurnosti može upotrijebiti vojne akcije kao npr. demonstracije, blokade i druge operacije zračnih, pomorskih ili kopnenih snaga Ujedinjenih naroda.

Prve mirovne operacije bile su promatračke misije u Grčkoj 1947. i u Palestini 1948., dok su mirovne snage prvi puta bile upotrijebljene 1956. u vrijeme sueske krize, kad su bile upućene na područja u Egiptu. Od 1948. bilo je šezdesetak mirovnih operacija Ujedinjenih naroda, najraznovrsnijeg sadržaja.

Trenutno se u svijetu provodi 16 mirovnih operacija raspoređenih na 4 kontinenta. Tako imamo misiju u Afganistanu koja je politička misija uspostavljena 2002. godine radi uspostave mira i sigurnosti, zatim misija na Cipru koja je uspostavljena još davne 1964., mandat je usmjeren na sprječavanje borbi između Ciparskih Grka i Ciparskih Turaka. Interesantna je misija na Kosovu, ona je specifična po tome što je UN preuzeo pune upravne ovlasti, a to je čak rezultiralo i nastankom nove države. Na području bivše Jugoslavije Ujedinjeni narodi su primjenjivali ne baš uspješan mehanizam očuvanja mira. Zadaće Ujedinjenih naroda prvenstveno su bile usmjerene na humanitarne probleme.

5. LITERATURA

1. Andrassy, J., Bakotić, B., Lapaš, D., Seršić, M., Vukas, B., *Međunarodno pravo 2. dio*, Zagreb, 2012.

2. Andrassy, J., Bakotić, B., Seršić, M., Vukas, B., *Međunarodno pravo 3*, Zagreb, 2006.

3. Jakešević, R., Mirovne misije Ujedinjenih nacija nakon hladnog rata

4. Lapaš, D., *Pravo međunarodnih organizacija*, Zagreb, ožujak 2008.

5. Lončar, A., Koncept kolektivne sigurnosti i mirovne operacije Ujedinjenih naroda

6. Miškulin, I., Republika Hrvatska i mirovna operacija Ujedinjenih naroda kada, kako i zašto je došlo do njezine realizacije

7. Primorac Bilaver, I., Mirovne misije Ujedinjenih naroda i iskustvo na jugoistoku Europe

8. Povelja Ujedinjenih naroda - http://hr.wikisource.org/wiki/Povelja_Ujedinjenih_naroda